

עטרת תפארת

במחיצת רבינו הגדול מרן בעל אילת השחר זצוקללה"ה
טור שביעי מהחברותא הגרמ"י שניידר שליט"א

פרשת

כי תבוא

◆◆◆

שנת

תשפ"א

◆◆◆

גליון 117

במוצאי נוחה...

שצריך, אך חסר בהם העיקר, שהוא הלב, ואלו הן, מכירת חמץ, ותשובה!

וז"ל הגר"ח בכתר ראש (אות ק"ל), עיקר דרכי התשובה מדאורייתא, חרטה ועזיבת החטא בלב שלם, וקבלה על להבא. וחז"ל החמירו גם בצום ובכי ומספד ושאר דברים. ובזמננו מקיימים צום ובכי ומספד, והעיקר עזיבת החטא אינם מקיימים.

וכן בעיני חמץ, שמדאורייתא בביטול בעלמא סגי, ושיהא הביטול בלב שלם. וחז"ל הצריכו גם בדיקה ושריפה ומכירה. ועכשיו כל אלה מקיימים, ובטול בלב שלם, בטול ממש, אינם מקיימים כראוי, עכ"ל.

לכן ה' רבינו אומר תמיד, שאנשים חושבים שקל לעשות תשובה, כי סבורים שכשאומרים סליחות ויודו, זה כבר תשובה, אך אם זה לא בלב שלם, חסר העיקר, והיכן התשובה?!

מהי חרטה?

וזכרתי השבוע, מתוך מעשה שהיה כעת, הגדרה נוראה של רבינו, בבחינת "חרטה". שה' רבינו אומר בשם החרדים, שאדם מתחרט יותר על מטבע שנאבד לו, מאשר על עבירה.

וה' ממשיל רבינו, שהרבה פעמים קורה שאדם הלך באיזו דרך מסוימת, ונאבד לו שם משהו, ומתחרט ואומר - בשביל מה הלכתי שם... וכן בהרבה דוגמאות בחיים, וחרטה זו, היא חרטה אמיתית, כי מרגיש בעצמו שעשה טעות, ומצטער באמת בשביל מה עשיתי את זה.

ואמר, שאם היתה לאדם חרטה על עבירה, בצורה כזאת, זה ה' נחשב חרטה. אך למעשה באבדת הכסף איכפת לו מאד, ובעבירה.. ה' ירחם...

דוגמא מימים אחרונים

וזכרתי בכך, אחרי שבשבוע האחרון, נתפרסם על אברך יקר, שלדאבוננו נתפסה בו רוח עוועים, ולא ציית להוראת רבותינו גדולי הדור שליט"א להתחסן מפני הנגיף, ורח"ל נדבק בו, ונלב"ע ה' ירחם. וסיפרו שבהיותו על ערש דווי, התבטא בעצמו, איזה טיפש הייתי שלא התחסנת...

והזכרנו בזה את מאמר רבינו הנ"ל, כי כאן כשראה שכלתה אליו... היתה לו חרטה אמיתית! [ואולי זה הועיל ג"כ שיתכפר לו עונו של ונשמרתם, בזה]. והלוואי שנזכה לחרטה אמיתית על עבירות שבידנו.

תיקון חטאים

וכמה פעמים באו לרבינו לבקש עצה לתיקון כפרה, ולא תמיד התייחס כל כך, אך היו פעמים שהשקיע מחשבה, ויעץ האיך לזכות לכפרה. [ואולי זה ה' תלוי כמה שה' מרגיש שרוצים "באמת" כפרה, ויש למבקש צער אמיתי על [חטאיו].

ימים "נוראים"

קשה לכתוב, כשמתחילים להרגיש, הנה אט, אט, סליחות, ראש השנה, עשרת ימי תשובה, יום כיפור, נעילה! ובפרט כשעולים וצפים לפני העינים, הזמנים הללו, בצילו של היכל... בצילו של רבינו זצוק"ל... אי.. אי.. אך מה נתאונן, על מה שכבר אין לנו זכות לראות, אדרבה צריך לנצל את מה שיש, לנצל בכל הכח את מה שהקב"ה נותן לנו.

התנצלות קטנה

ובאמת ימים נשגבים אלו, מקום לגדולים לדבר, ולומר מה עושים בימים אלו, ובפרט בתקופה נסערת שכזאת, ולא לקטני מעט.

אך עומד מול עיני פתח דבריו של המגיד מישרים הצדיק הנשגב רבי שלו' שברון זצ"ל, שה' אומר - איך בין נאר אאיבער זאגער.. פי' אני רק חוזר על דברי רבותי, וממילא אין טענה על מה שאיננו אוחד בדרגות אלו שמדבר. וכך גם כאן, הכל יודעים שהדברים הנכתבים, אינן אלא מעט מן המעט מן הדברים שזכינו לשמוע ולראות בצילא דמהימנותא, אצל רבינו זצוק"ל. והעיקר שיהי' לתועלת בעז"ה.

לך ה' הצדקה..

והנה דבר ראשון מתחילים באמירת הסליחות, כמש"כ הרמ"א שזה בבחינת "ביקור" ממום, ולכן צריך לכל הפחות ארבעה ימים.

וכשמתחילים לעסוק בתשובה, נביא מה שה' מרגלא בפומי דרבינו, שה' א' מגדולי תלמידי הגר"ח מוולוז'ין זצוק"ל [כמדומני בעל הגליא מסכתא], שאיחר פעם אחת לאמירת הסליחות, וכשפתח ואמר לך ה' הצדקה ולנו בושתי הפנים, נתייפח בבכי מרוב בושתי לפניו ית"ש. וה' אומר אותו צדיק שכל ימיו הוא משתוקק שתחזור אליו ההרגשה שהיתה לו אז.

וה' רבינו מביא את זה לדוגמא, עד כמה אנחנו רחוקים מהדברים שאנחנו אומרים.

קשה לזכות לסליחה

ובדרך כלל כשה' יוצא רבינו לסליחות הראשון בחצות הלילה, לשיבתו הק' "ארחות תורה", ה' אומר, שהיו אומרים, "קויפין אסליחה איז לייכט, אָבֶּעַר צו אָבֶּעַר אַסְלִיחָה, אִיז נִישְׁט פֿשוּט..." פי' לקנות את הסידור של סליחות, קל, אבל לזכות לסליחה מהקב"ה, זה לא פשוט.

עיקר התשובה "בלב"

כמו כן ה' רגיל להראות, מש"כ הגר"ח מוולוז'ין זצוק"ל שישנן שתי דברים שאנשים עושים את כל הפעולות

ופעם אחת באתה אשה, שנכשלה בחטא חמור מאד, וביקשה תיקון. ואמר רבינו שתלך למרן הרב וואזנר זצוק"ל, ואם לא ירצה לקבלה, תאמר לו שהוא שלח אותה אליו, וביקש ג"כ שתחזור לספר מה אמר לה. והלכה אליו, [ובזכרוני שבאמת מתחילה לא רצה לקבלה, ואמרה שרבינו ביקש], ושמע אותה, ואמר לה שתחזור אחרי כמה ימים, וכתב לה סדר שלם של תיקון, הרבה דברים לא קלים.

ודבר אחד נכנס לי חזק, שכתב לה שבמשך תקופה מסוימת, בכל יום, [חוץ משבתות ויו"ט, וכמדומני גם בר"ח], לא תטעם כלום מעת שקמה מהשינה, עד שעתיים! וישנם כמה אנשים שזכו לסדר תיקון כפרה מרבינו, כגון לצום פעם בחודש, ועוד דוגמאות, ובודאי לא הכל ידוע לי.

העיקר חרטה, וקבלה להבא

ואמנם בכללות אמר כמה פעמים בשם מרן בעל הקהלות יעקב זצוק"ל, בנוגע לאנשים שהיו רחוקים מתורה ומצוות, ונכשלו בחמורי חמורות, ושאלו על סיגופים וכדו', אמר שלא להכביד עליהם, אלא שתהי' חרטה על העבר וקבלה על ההבא.

והי' מביא רבינו רא'י לכך מהגמ' בקידושין, שאם קידש אשה על מנת שאני צדיק גמור, אפילו הוא רשע גמור, חיישין שמא הררה תשובה בלבו. הרי שיש בזה בחינה מסוימת של תשובה.

תשובה על "מדות רעות"

וחידוש עצום הי' מביא רבינו מהרמב"ם, שיש חיוב תשובה גם על המדות הרעות שיש בו, כמו כל עבירה.

ועיקר החידוש הי' מה שדייק מהרמב"ם שכל זמן שאינו עושה על זה תשובה, הרי הוא בכלל חוטא שאומר הקב"ה לרשע אמר אלוקים, מה לך לספר חוקי.

והי' מספר רבינו שפעם אחת אמר את זה באחת הישיבות הק', ואחרי הדרשה ניגש אליו אחד מהרבנים שם, ובכה בדמעות, למה ללמוד ככה פשט ברמב"ם, הרי זה נורא ואיום כזה דבר, שכל זמן שלא שיפר את מדותיו, הרי הוא רשע, וטורפין לו את המצות בפניו.

ואמר רבינו שענה לו, מה אני יכול לעשות, כך כתוב ברמב"ם, אבל התפעל מזה שהי' כ"כ איכפת לו לאותו ת"ח, הדבר הזה.

הלואי שנזכה לחדש ולטהר לבבנו מכל סיג, ולהתקרב אליו ית"ש כראוי.

מי האיש ה"חפץ חיים"

ובהיות שבשבוע הבא חל היארצייט של קדוש ישראל מרן החפץ חיים זצוק"ל נביא מה שאמר רבינו בישיבת "חפץ חיים" בכפר סבא אור ליום ג' כ"ד אלול לפ' נצבים תש"ז, [נכתב ע"י תלמידו מהימים ההם, הרב מאיר וונדר שיחי'].

וז"ל: אין עושין נפשות לצדיקים דבריהם הם זכרונם, לא צריך דבר להזכיר על איזה צדיק, מה שדיבר וכתב זהו זכרונו, אבל בשם הצדיק קוראים איזה איש וזה משפיע עליו. לא צריך לעשות דבר שיהי' זכרונו שמור אבל ענין השם הוא שכשקוראים שם על איזה איש יש קשר חבור בינו ובין הצדיק והוא מושפע ממנו בגלל היות שמו עליו. ולא רק איש אלא אפילו מוסד וכל דבר כשקוראים בשם צדיק צריך שיהי' חבור לאותו צדיק.

ישיבתנו נקראת ע"ש החפץ חיים זצ"ל, והיום הוא יום הזכרון, ואם קראו את הישיבה ע"ש החפץ חיים זצ"ל צריך להיות שיראו הקשר וההשפעה שמשפיע השם, וע"כ כל אחד צריך ללכת לפי דרכו של הצדיק, ודרכו היתה דרך התורה.

אם רוצים לתאר באופן מיוחד מדה אחת או מצוה אחת אי אפשר, כי בחפץ חיים זצ"ל נשלמו כל המדות וקיים את כל התורה כולה, אבל בכל זאת נבאר קו אחד מדרכו שאולי העיקרי שראינו בו.

חז"ל אומרים על הפסוק ואהבת את ה' אלוקיך שיהא שם שמים מתאהב על ידיך, לא די שאתה בעצמך תאהב את ה' אלא שע"י מעשיך יתאהב ש"ש שאתה תשפיע במעשיך שהאנשים יאהבו את ה'.

והוא קיים מאמר זה כל חייו, כל עבודתו ודאגתו היתה אחת לראות ששם שמים יתאהב, כל מעשיו ודבוריו לזכות הרבים לקרב את לבם לאביהם שבשמים.

אם היה קורה דבר שחשש שיצא חלול ה' הי' מיצר ודואג, ולא ישן כשהרגיש עלבון תורה וחלול כבוד שמים. כל דבר שקוה שאפשר לתקן שיקיימו מצות ה' משתדל מאד. אף בזקנותו הי' חוגר מתניו כותב קול קורא (קו"ק) מאמרים לחזק היהדות שיהי' שם שמים מתאהב.

ודאי שלא יכולים לדרוש מכם שתתנהגו כמוהו לגמרי, אבל זה צריך להיות קבוע שתהי' שאיפה לזה, ודאי שאי אפשר לכם באותה מדה שהחפץ חיים זצ"ל אבל צריך להתחיל בדרך זו, מה שהוא קיים כל חייו עלינו להשתמש קצת בזה. נראה לפני כל מעשה לחשוב אם הוא מתאים למאמר זה.

האחריות הזו שמוטלת על האדם אי אפשר לסלק לגמרי, על כולם החוב הזה, וכמו שאדם לא יעשה דבר שזיק לו, תמיד ישתדל שיהי' לו טוב, כך ישתדל תמיד לא רק שלא יתחלל שם שמים על ידו, אלא גם שיתאהב על ידו שם שמים.

ואפשר לכל אחד לעשות זאת, ראשית כל אחד יראה בעצמו שבכל הליכותיו יקדש שם שמים, אבל מלבד זאת כשרואה שחבירו אינו מתנהג כשורה צריך להוכיחו שמא ישמע לו ויחזור למוטב ולדרך הישר. ואם כל אחד יתנהג בדרך זו יתקדש שם שמים על ידו, ואם לא, ח"ו להיפך יגרם חלול ה'.

על כן צריך לראות שכל אחד ישתדל להשפיע על חביריו להורותם דרך התורה ולהוכיח, אבל כמוכן ידאג גם על עצמו שכל מעשיו ודבוריו יהיו לקדש שם שמים כהחפץ חיים זצ"ל, ועל ידו יתקרבו ויאהבו בני האדם את אביהם שבשמים, ויתקיים על ידו מקרא שכתוב ואהבת את ה' אלוקיך, וכדרשת חז"ל שיהא שם שמים מתאהב על ידיך. ע"כ.

דמותו של החפץ חיים

המתבונן יראה, מה דרש רבינו מנערים צעירים, בישיבה קטנה, מופלא מאד.

והרבה מאד יש להאריך בדברים שהי' מצטט רבינו מהחפץ חיים, ותמיד הי' עומד לנגד עיניו, מה הי' עושה החפץ חיים בדבר זה, ובדבר זה. אך קצרה היריעה מהכיל, רק אם נחפש להתדמות אליו, כבר יהי' לנו הרבה מה לעשות.

ודבר אחד צריך לחזור ולשנן, מה ששמענו מרבינו כמה פעמים, שהחפץ חיים "בחיים" לא אמר דבר של "ליצנות".

כמה הערות לסליחות

בנוגע לאמירת הסליחות, הי' מדגיש רבינו, שעיקר הסליחות הם הפסוקים שלפני הפיוט.

והי' דרכו לפני הסליחה הראשונה לומר את הפסוקים, וגם כרחם אב על בנים וכו' עד על עירך ועל עמך, ובשאר הסליחות, אמר רק את הפסוקים.

בסליחות של מוצאי שבת, אמר שיכולים להתחיל לומר אשרי והפסוקים עד לייג מדות, קודם חצות.

הי' ממעט באמירת הבקשות בארמית, בסוף הסליחות, ורובן לא הי' אומר, כל אחד מטעם שונה, וכן לא אמר מכניסי רחמים וכו'.

השיבונו ה' אליך ונשובה, חדש ימינו כקדם ונזכה כולנו לכתובה וחתימה טובה